

■ Dzień Wehrmachtu w Poznaniu

Autor: Bogumił Rudawski

W niedzielę, 17 marca 1940 r., odbył się w Poznaniu, stolicy Kraju Warty, po raz pierwszy Dzień Wehrmachtu (*Tag der Wehrmacht*). Święto to miało służyć zbliżeniu mieszkańców miasta z niemieckimi żołnierzami. Nazistowska prasa nazywała je wręcz „żywym pomnikiem trwałego związku armii z niemieckim ludem”. Było ono jednak przede wszystkim pokazem siły wojsk niemieckich stacjonujących w *Gauhauptstadt Posen* oraz symbolem nowego panowania w okupowanym mieście i regionie.

Fot. 1. Zachęta do udziału w Dniach Wehrmachtu. Napis na pomniku: "Czyń swoją powinność w Dziale Pomocy Zimowej".

Już kilka dni wcześniej konne oddziały wojska zachęcały Niemców do uczestnictwa w Dniu Wehrmachtu. Samo święto przybrało formę festynu i rodzinnego pikniku, na którym prowadzono ponadto zbiórkę pieniędzy na Dzieło Pomocy Zimowej (*Winterhilfswerk*).

W obchodach święta uczestniczyć mogli wyłącznie Niemcy legitymujący się ważnym dowodem osobistym. Dla Polaków wstęp był wzbroniony. „Polacy nie mają w tym dniu nic do szukania”, powtarzano nieustannie w informacjach prasowych.

Centralnym punktem obchodów był pl. Wolności (wówczas Wilhelmsplatz). Dla niemieckich mieszkańców miasta otworzono również niektóre koszary wojsk niemieckich, m.in. Fort Winiary (*Kernwerk*), koszary piechoty oraz były koszary wojsk taborowych przy ul. Grunwaldzkiej (*Grenadierkaserne; Alte Trainkaserne*, Tannenbergsstraße), koszary saperów przy ul. Rolnej (*Pionierkaserne*, Ackerstrasse), koszary wojsk obrony przeciwpancernej przy ul. Ułańskiej (*Panzerabwehrkaserne*, Kavalierstrasse) oraz koszary artyleryjskie i park pojazdów mechanicznych na Sołaczu (*Artilleriekaserne; Kraftfahrtpark Posen Kuhndorf*). Z pl. Wolności do niektórych miejsc kursował specjalny, bezpłatny omnibus.

Fot. 2. Żołnierskie akrobacje.

Na zwiedzających czekał szereg atrakcji. Na terenie poszczególnych obiektów prezentowano sprzęt wojskowy. Odbyły się specjalne pokazy zdobytego wyposażenia Wojska Polskiego. Dużym zainteresowaniem cieszyły się z całą pewnością przejażdżki na motocyklach, czołgach i innym sprzęcie. Przygotowano także strzelnice. Zwiedzający mogli postrzelać ślepych nabojami do karykatur polityków lub też ostrą amunicją do poruszającej się atrapy czołgu. Nie obyło się również bez zawodów sportowych - czy to gry w piłkę nożną lub ręczną; zorganizowano nawet walki bokserskie. W przyjemny nastrój wprowadzały koncerty pieśni wojskowych na świeżym powietrzu i w klubach wojskowych oraz darmowe posiłki. Na pl. Wolności koncert zagrały orkiestry wojskowe oraz rozdawano *Eintopf* - grochówkę. W samo południe z kolei rozpoczął się godzinny pokaz akrobacji powietrznych wykonywanych przez samoloty Luftwaffe. Podsumowaniem obfitego w wydarzenia dnia był koncert pieśni wojskowych w halach targowych.

Fot. 3. Samolot na pl. Wolności.

Niemcy tłumnie uczestniczyli w wydarzeniu. W Forcie Winiary pojawił się gauleiter Arthur Greiser, którego sfotografowano podczas przekazywania pieniędzy na Dzieło Pomocy Zimowej. Władze niemieckie uznały zresztą obchody Dnia Wehrmachtu za duży sukces i rok później, 23 marca 1941 r. zorganizowano je ponownie.

Wydarzenie posiada bogatą dokumentację fotograficzną. Blisko 150 fotografii zrobionych z okazji Dnia Wehrmachtu w 1940 r. wchodzi obecnie w skład zasobu archiwalnego Instytutu Zachodniego (pod sygn. IZ Dok. IV-171). Znajdowały się one w fotograficznym archiwum Okręgowego Urzędu Prasy (*Gaupresseamt*) w Poznaniu i były

przeznaczone do publikacji w tytułach prasowych. Kilka z nich zostało przedrukowanych w najważniejszym w Kraju Warty dzienniku „Ostdeutscher Beobachter”, gdzie można znaleźć obszerne relacje z przebiegu Dnia Wehrmachtu w Poznaniu (zwłaszcza w numerze z 18.03.1940 r.). Zdecydowana większość zdjęć jednak nigdy nie ujrzała światła dziennego. Umieszczone tu fotografie publikujemy po raz pierwszy.

(większy wybór zdjęć: <https://www.iz.poznan.pl/archiwum/>)

Fot. 4. Arthur Greiser (drugi z lewej) w Fortcie Winiary.

Bogumił Rudawski - dr, pracownik Instytutu Zachodniego, historyk, zajmuje się dziejami okupacji niemieckiej w Polsce i II wojną światową.